

Це вимагає глибокого дослідження психічного складу особистості і на цій основі аргументування ефективного застосування виправно-виховних заходів. Такий підхід має бути домінуючим, бо він враховує не лише досягнення кримінологічної науки, а й таких наук як біологія, психологія, соціологія, педагогіка та ін.

Література:

1. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Кн. 1. Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. К. : Ін Юре, 2007. 424 с.
2. Багнюк А. Концепція людини: підходи і тлумачення // Місце і роль Волині та Галичини в соціально-економічних, політичних і культурних процесах України. Кременець : Малий видавничий дім, 2006. С. 95–104.
3. Введение в философию : учебник для вузов : в 2 ч. / [под общ. ред. Фролова И. Т., Араб-Оглы Э. А., Арефьева Г. С. и др.]. М. : Политиздат, 1989. Ч. 2. 639 с.
4. Ферри Э. Преступление и преступники в науке и в жизни : [перев. с итал.]. Одесса, Тип. Н. Лейненберг, 1890. 56 с.
5. Проблема преступности / [редкол. и предисл. Я. С. Разанова]. К. : Госуд. изд.-во Украины, 1924. Сб. 2 : Ферри, Кунов, Каутский и др. 1924. 266 с.
6. Лист фон Ф. Преступление, как социально-патологическое явление: [перев. с нем.]. СПб. : Тип. А. В. Орлова, 1903. 26 с.
7. Крэйхи Б. Социальная психология агрессии : [пер. с англ. А. Лисицына]. СПб. : Питер, 2003. 336 с.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ПІДСУДНОСТІ

Торбас О. О.

доктор юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального процесу, детективної та оперативно-розшукової діяльності

Національного університету «Одеська юридична академія»

м. Одеса, Україна

В ст. 32 КПК України законодавець надає досить чітке формулювання правила, відповідно до якого має визначатися територіальна підсудність у кримінальному провадженні. Так, кримінальне провадження здійснює суд, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено кримінальне

правопорушення. У разі якщо було вчинено кілька кримінальних правопорушень, кримінальне провадження здійснює суд, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено більш тяжке правопорушення, а якщо вони були однаковими за тяжкістю, – суд, у межах територіальної юрисдикції якого вчинено останнє за часом кримінальне правопорушення. Якщо місце вчинення кримінального правопорушення встановити неможливо, кримінальне провадження здійснюється судом, у межах територіальної юрисдикції якого закінчено досудове розслідування.

Власне, таке формулювання повинно виключати будь-яке хибне тлумачення вказаних положень. В той же час більш прискіпливий аналіз вказує як на недоліки як нормативного регулювання, так і практичної реалізації.

Так, необхідно звернути увагу на формулювання, яке пропонується законодавцем: «у межах територіальної юрисдикції якого *вчинено* кримінальне правопорушення». В даному випадку використовується стверджувальне формулювання, тобто на момент визначення підсудності вже достеменно відомо, що кримінальне правопорушення було вчинене, що суперечить принципу презумпції невинуватості. При цьому сама підсудність визначається на підставі обвинувального акта, і в частині формулювання вимог до обвинувального акта законодавець застосовує інший підхід. Так, згідно з п. 5 ч. 2 ст. 291 КПК України, в обвинувальному акті надається виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, які прокурор *вважає* встановленими. Таким чином в обвинувальному акті прокурор не може використовувати стверджувальні формулювання по відношенню до факту вчиненого кримінального правопорушення та обставин такого правопорушення, а повинен надавати лише ті відомості, які він вважає встановленими, але які ще потребують доказування під час судового розгляду. З урахуванням того, що саме на підставі цих відомостей прокурор буде визначати підсудність, було б доцільним використати аналогічне формулювання і в ст. 32 КПК України, яке б не суперечило принципу презумпції невинуватості. Однак такий недолік є суто нормативним та не є підставою для повернення обвинувального акту прокурору для усунення недоліків. Проте власне вказівка (або відсутність вказівки) місця вчинення кримінального правопорушення такою підставою може бути.

Так, досить часто на практиці зустрічаються випадки, коли місце вчинення кримінального правопорушення встановити неможливо. Це може бути пов'язано або зі специфікою кримінального правопорушення (наприклад, вчинення шахрайських дій) або з триваючим досудовим розслідуванням в іншому провадженні. Згідно з п. 1 ч. 1 ст. 91 КПК України, подія кримінального правопорушення (тобто час, місце, спосіб та інші обставини) включається в предмет доказування, а тому всі обставини події мають бути встановлені в кожному кримінальному

провадженні. При цьому у вже згаданій вище ст. 32 КПК України законодавець дозволяє проведення судового розгляду в тих випадках, коли встановити місце вчинення кримінального правопорушення неможливо.

Однак слід розмежовувати неможливість встановлення місця вчинення кримінального правопорушення та відсутність вказівки на місце вчинення кримінального правопорушення, що може бути оцінено судом як суттєвий недолік обвинувального акта, який необхідно повернути прокурору. «Так, в обвинувальному акті не вказано всіх відомостей, які передбачені ст. 291 КПК України, зокрема не вказано місце вчинення кримінального правопорушення, що позбавляє суд можливості визначити підсудність даного кримінального провадження. За таких обставин суд позбавлений можливості визначити підсудність даного кримінального провадження, а відтак даний обвинувальний акт підлягає поверненню прокурору для повного викладення фактичних обставин кримінального правопорушення та чіткого визначення місця вчинення кримінального правопорушення та подальшого визначення територіальної підсудності даного кримінального провадження» [1]. Логіка такого судового рішення є цілком обґрунтованою: прокурор повинен вказати у самому обвинувальному акті, що місце вчинення кримінального правопорушення встановити неможливо, у зв'язку з чим територіальна підсудність має визначитися за місцем закінчення досудового розслідування. Якщо ж місце вчинення кримінального правопорушення встановити неможливо, але прокурор про це не вказав, то відсутність таких відомостей має розцінюватись судом як суттєвий недолік обвинувального акта, який має бути усунений прокурором.

В даному випадку головне для суду штучно не розширювати предмет судової оцінки та не надавати аналіз події кримінального правопорушення, що має бути предметом судового розгляду. Наприклад, в ухвалі Ленінського районного суду м. Миколаєва зазначено, що «обвинувальний акт, не відповідає вимогам ст. 291 КПК України, оскільки не містить визначених відомостей щодо місця вчинення кримінального правопорушення, оскільки місцем вчинення обвинуваченим дій з привласнення майна ФОП «Засядівко», зазначено с. Іванівка, Врадіївського району Миколаївської області, а місцем знаходження ФОП «Засядівко», грошовими коштами якого заволоділи, зазначено АДРЕСА_1, що не дає можливості визначитися з підсудністю кримінального провадження і викликає обґрунтовані сумніви у можливості розгляду кримінального провадження саме Ленінським районним судом м. Миколаєва, а так і дає підстави для повернення обвинувального акту прокурору для виконання вимог ст. 291 КПК України» [2]. В даному випадку суд під час підготовчого провадження почав здійснювати розгляд кримінального провадження по суті, ставлячи під сумнів місце вчинення кримінального

правопорушення. Таких підхід не можна вважати правильним, адже такі питання мають вирішуватися виключно під час судового розгляду, а завданням стадії підготовчого судового провадження є лише перевірка обвинувального акта на його відповідність ст. 291 КПК України.\

Література:

1. Ухвала Шевченківського районного суду м. Києві від 10.09.2020, справа № 761/9401/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/91865187>(дата звернення: 11.10.2021).
2. Ухвала Ленінського районного суду м. Миколаєва від 23.04.2018, справа № 489/1307/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73553517> (дата звернення: 11.10.2021).

РЕФОРМУВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ КІЛЬКІСНОГО СКЛАДУ СУДДІВ ТА НАУКОВО-КОНСУЛЬТАТИВНОЇ РАДИ ПРИ КОНСТИТУЦІЙНОМУ СУДІ УКРАЇНИ

Чуб Ю. С.

*студентка 1-го курсу бакалаврату
факультету права та підприємництва*

ТОВ «Харківський університет»

*Науковий керівник: **Крайник Г. С.***

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та

адміністративного права

ТОВ «Харківський університет»

м. Харків, Україна

Конституційне реформування – питання, яке вражає свою повнотою та змістом для дискусій протягом років. Конституційна модернізація можлива як у формі зміни конституційних нормативно-вербальних засад, так й у формі тлумачення конституційних норм, що призводить до підвищення уваги до діяльності Конституційного Суду України [1, с. 22]. Конституційний Суд України (далі – КСУ) – єдиний орган конституційної юрисдикції в Україні, який з 1996 року, тобто початку свого існування, включає в свої обов’язки забезпечення верховенства